

Vergroten van veiligheid voor slachtoffers van huiselijk geweld

Verslag

Expertmeeting Vereniging voor Vrouw en Recht 'Clara Wichmann'
10 februari 2026, Huis van de Wijk De Nieuwe Branding, Rotterdam

Opening expertmeeting huiselijk geweld in het familierecht

Ariane Hendriks, bestuurslid van de Vereniging voor Vrouw en Recht (VVR), en op allerlei manieren betrokken bij het onderwerp huiselijk geweld in het familierecht, opent de bijeenkomst en licht het thema toe: *Vergroten van veiligheid voor slachtoffers van huiselijk geweld*. Sprekers uit verschillende onderdelen van de keten van het familierechtelijke en strafrechtelijke systeem, in de volgorde van het Openbaar Ministerie, Raad voor de Kinderbescherming, Jeugdbescherming en een klinisch psycholoog, houden een inleiding. De insteek van de middag is om succesverhalen en best practices met elkaar te delen en niet wat er fout gaat. Aansluitend vindt een panelgesprek plaats met alle experts.

Abbie Chalgoum - wat we niet zeggen over huiselijk geweld en juist wel moeten zeggen

Voordat de verschillende experts aan het woord komen, deelt Abbie Chalgoum zijn verhaal over zijn ervaringen met huiselijk geweld. Abbie Chalgoum is acteur en auteur en was als kind slachtoffer van huiselijk geweld. Hij vertelt dat hij heel graag had gewild dat iemand in het onderwijs hem had gezien en hem en zijn broers en zus uit de situatie had gehaald. Hij benadrukt hoe belangrijk het is dat een kind zich eerst veilig voelt en dat er pas daarna aan oplossingen wordt gewerkt. Het probleem moet bij een kind worden weggehaald, zodat het niet langer het gevoel heeft dat het aan hem of haar ligt.

Berte van Heemst - Strafrecht: straf, zorg, veiligheid. Wat werkt in het strafrecht?

Berte van Heemst is coördinerend officier van justitie huiselijk geweld en stalking van het parket Rotterdam.

Berte van Heemst neemt ons mee in de strafrechtelijke kant van huiselijk geweld. In het strafrecht wordt gekeken naar straffen en vergelding, maar ook naar zorg. Bij huiselijk geweld is dat laatste, in combinatie met veiligheid, van groot belang.

Cijfers in Rotterdam

Per jaar komen er 8.000 huiselijk geweld zaken binnen bij het Openbaar Ministerie. In Rotterdam zijn dat er ongeveer 1.800 per jaar; dat is het hoogste aantal van heel Nederland. Concreet betekent dit 17 meldingen van huiselijk geweld per dag bij de politie eenheid Rotterdam. Per week komen er zo'n 3 à 4 meldingen van hoogrisico ex-partner stalkingszaken binnen. Een belangrijke kanttekening bij deze cijfers is dat slechts 17% van het huiselijk geweld dat plaatsvindt daadwerkelijk bij de politie en instanties bekend is.

De basis: twee typen huiselijk geweld

Er zijn twee typen huiselijk geweld te onderscheiden: situationeel/systemisch geweld (80%) en intieme terreur (20%). Situationeel/systemisch geweld is tijdelijk, wederkerig en kent een ongeveer gelijk aandeel man/vrouw (al lopen vrouwelijke slachtoffers wel tot 6 keer vaker ernstig letsel op). Tijdelijk geweld kan overigens ook langdurig en structureel zijn. Oorzaken van situationeel/systemisch geweld zijn onder andere stress, opvoed-onkunde en verslavingsproblematiek. Armoedeproblematiek verklaart deels het hoge aantal meldingen in

Rotterdam. Ook de schaarste op de woningmarkt speelt een rol: in een gewelddadige situatie of na een scheiding is het tegenwoordig moeilijk om snel nieuw onderdak te vinden.

Het tweede type huiselijk geweld, de kleinere groep, is intieme terreur. Intieme terreur is chronisch en heeft ernstige gevolgen. Er is één pleger (meestal een man) die de macht en controle wil uitoefenen over de ander (meestal een vrouw). Het slachtoffer gebruikt geen geweld, tenzij uit zelfverdediging. Intieme terreur geeft het grootste risico op (dodelijke) escalatie, oftewel femicide.

Berte van Heemst vertelt dat zij, op het moment dat zij als officier van justitie een strafzaak voor zich krijgt, naar de hele situatie kijkt: welke meldingen heeft de politie in het verleden gehad? Heeft de verdachte eerder geweld gebruikt in relaties? Is de verdachte eerder veroordeeld? Hoe zat de relatie in elkaar, was er sprake van extreme jaloezie? Op deze manier zijn risico's beter in te schatten. Verwuring is daarbij een belangrijke rode vlag voor femicide.

Patronen intieme terreur (5e gezinsprofiel)

Patronen van intieme terreur zijn in acht fases te onderscheiden.

De acht fases van huiselijk geweld en partnermoord (Bron: onderzoek van Britse wetenschapper Jane Mockton Smith)

1. Stroef relatieverleden
2. Te hard van stapel lopen
3. Leven met (dwingende) controle ("coercive control")
4. Een ingrijpende gebeurtenis
5. **Escalatie**
6. Een verandering in het denken
7. Moordplannen
8. Moord en zelfdoding

De vijfde fase is heel belangrijk: op enig moment gebeurt er iets waardoor de pleger de controle verliest of denkt te verliezen.

Stalking - SASH & SRP

Na de moord op Hümeýra in 2018 is [een rapport opgesteld met aanbevelingen](#). In Rotterdam zijn die aanbevelingen omgezet in concreet beleid en sindsdien is er een speciale aanpak.

Wanneer er een melding van stalking bij de politie binnenkomt, wordt een SASH (Screening Assessment for Stalking and Harassment) ingevuld. Op basis daarvan wordt een inschatting gemaakt van de mate van ongerustheid: laag, gemiddeld of hoog.

Bij een melding die het label 'hoog risico' krijgt worden drie vaste stappen gevolgd:

1. Er wordt een vast contactpersoon bij de politie aangesteld;
2. Er wordt een vast contactpersoon bij Veilig Thuis aangesteld die de zaak met spoed oppakt;

3. Er wordt een officier van justitie gebeld: die OvJ wordt en blijft ook de vaste officier van die zaak/ verdachte.

De achterliggende gedachte van de samenwerking in Rotterdam is dat het hele netwerk samen meer kan bereiken dan de ketenpartners afzonderlijk.

Een SRP (Stalking Risk Profile) wordt opgesteld om het type stalker en specifieke risicofactoren te bepalen, met als doel een plan van aanpak te maken binnen de ketensamenwerking. Dit profiel wordt opgesteld door een vast team van getrainde SRP ketenpartners samen met een klinisch psycholoog van De Waag.

Wat doet het OM (en politie) bij hoog risico zaken

Het Openbaar Ministerie heeft met de politie afgesproken dat, wanneer er een melding binnenkomt en er niet direct een verdachte wordt aangehouden, de zogeheten driedagenregeling geldt. Wanneer een aangehouden verdachte bij het Openbaar Ministerie op de monitor verschijnt, krijgt deze de kleur groen, oranje of rood. Alle HG zaken krijgen standaard de kleur rood. De kleur rood betekent dat de zaak met alle ketenpartners moet worden besproken. Deze ketenpartners zijn: Slachtoffer Hulp Nederland, Reclassering, Politie, OM, Veilig Thuis, en Zorg- en Veiligheidshuis. In alle HG zaken wordt pas na dit overleg besloten hoe het OM verder gaat met de zaak.

Alles wat er in dit Multi Disciplinaire Overleg wordt besproken, bijvoorbeeld eerdere signalen rondom de verdachte, wordt meegenomen in de afdoeningsbeslissing. In hoogrisico zaken wordt pas na overleg met de ketenpartners besloten hoe het Openbaar Ministerie verder gaat met de zaak.

In Rotterdam is het kennisniveau rondom huiselijk geweld goed, mede dankzij de nauwe samenwerking in de keten. Tegelijkertijd krijgen officieren van justitie in hun opleiding slechts een halve dag onderwijs over huiselijk geweld, politie en rechters hebben geen verplichte opleiding over dit onderwerp.

Beschermingsmaatregelen

Wanneer de politie het Openbaar Ministerie belt, wordt bekeken wat er nodig is om veiligheid te waarborgen. In huiselijk geweldzaken wordt vaak gebruikgemaakt van artikel 509hh Wetboek van Strafvordering, oorspronkelijk bedoeld voor voetbalhooligans. Deze gedragsaanwijzing fungeert als een voorschot op een contact- of een locatieverbod. Als er wordt gedacht dat een gedragsaanwijzing onvoldoende bescherming biedt, kan in plaats daarvan worden gekozen om de rechter-commissaris te vragen om iemand 14 dagen langer vast te houden. Als de situatie zeer zorgelijk is, kan de rechtbank worden verzocht om voortduring van de voorlopige hechtenis tot de zitting of tot het persoonlijkheidsonderzoek is afgerond.

Uniek in Rotterdam is dat er altijd een reclasseringsrapport wordt aangevraagd voorafgaand aan de zitting, zodat voldoende contextinformatie beschikbaar is.

Wat kun je doen bij voortzetten gedrag vanuit penitentiaire inrichting

Soms gaat iemand door met stalking vanuit een penitentiaire inrichting. In zulke gevallen wordt aan de directeur van de instelling gevraagd een nummer te blokkeren. Daarnaast

wordt dit soms als nieuwe verdenking van stalking aan het dossier toegevoegd of, indien de verdachte in voorlopige hechtenis zit voor stalking, wordt in dat geval de pleegperiode verlengd in de tenlastelegging.

Werkwijze Openbaar Ministerie Rotterdam bij stalkingszaken hoge SASH

Bij het Openbaar Ministerie Rotterdam blijven verdachten in beeld, bijvoorbeeld wanneer zij voor de derde keer huiselijk geweld plegen tegen ex-partners, of wanneer zij gewelddadig gedrag voorzetten richting nieuwe partners. Het doel is om direct te normeren. Alle hoge SASH stalkingszaken worden behandeld door drie officieren van justitie, inclusief triage overleg met ketenpartners.

Zaakeigenaarschap is hierbij essentieel: de officier van justitie blijft verantwoordelijk voor de zaak, tot en met de executiefase. Vaak wordt een slachtoffer coördinator ingezet als vast aanspreekpunt voor slachtoffers in ernstige zaken. De OvJ is het aanspreekpunt voor de ketenpartners. Alle hoog risico huiselijk geweld-zaken krijgen zo een vast aanspreekpunt.

Wat werkt nog meer in huiselijk geweld- zaken

Een knelpunt in het strafrecht is dat voldoende bewijs nodig is. Wanneer het Openbaar Ministerie door gebrek aan bewijs niet kan vervolgen, wordt een andere schil ingeschakeld. Daardoor is er veel contact met Jeugdbescherming en de Raad voor de Kinderbescherming.

Een contactverbod kan ook worden aangevraagd ten behoeve van kinderen of naaste familie. Dat is een complexe afweging en vergt dat verder wordt gekeken dan alleen het directe slachtoffer. Hetzelfde geldt voor een locatieverbod: dat ziet niet alleen op een huisnummer of straat. De Raad van de Kinderbescherming kan hierbij behulpzaam zijn, bijvoorbeeld door informatie te geven over de school van het kind en andere relevante locaties.

De artikelen die soms ruimte bieden om psychisch geweld te adresseren zijn artikel 300 lid 4 en artikel 284 Wetboek van Strafrecht. Dit is nog zoeken en uitproberen. Soms volgt vrijspraak, soms een bewezenverklaring, maar het vraagt altijd veel tijd en expertise.

Voorbeeld Zaak K.

Berte van Heemst vertelt over een zaak waarin ze werd benaderd met het verzoek om zorg en veiligheid te waarborgen. Een man was in het verleden meerdere keren veroordeeld voor ernstig geweld tegen zijn ex-partner. Hun zoontje woonde bij de moeder van zijn moeder (bij zijn oma dus). De relatie was al enige tijd beëindigd en de man zat tien maanden in detentie uit omdat hij niet wilde meewerken aan behandeling. Op enig moment zou hij vrijkomen en de verwachting was dat hij opnieuw contact zou zoeken met zijn ex-partner.

Bij het overleg waren veel ketenpartners aanwezig. Tijdens dit gesprek bleek dat de verdachte vanuit de penitentiaire inrichting zijn ex-partner bleef bellen. Hij had ook allerlei waanideeën. Berte van Heemst gaf aan dat er sprake was van stalking, maar dat daarvoor aangifte nodig was. De vrouw had echter haar vertrouwen in justitie verloren. Uiteindelijk is met inzet van de verschillende ketenpartners voldoende vertrouwen hersteld, zodat zij aangifte kon doen. Zodra de man vrijkwam, kon hij worden aangehouden. Dit resulteerde uiteindelijk in tbs met dwangverpleging, voor de duur van vier jaar.

Samengevat: samenwerking is essentieel, evenals het delen van informatie. Het is belangrijk om personen te blijven volgen, hun voorgeschiedenis kennen, naar de gehele context te kijken in plaats van naar losse incidenten, en waar nodig professionele moed te tonen.

Waar het Openbaar Ministerie vooral kijkt naar normering, straf- en veiligheidsmaatregelen, verschuift de focus in de volgende stap in de keten naar de positie van het kind en de bredere gezinsdynamiek. Ester Wisse en Brigitta Klooster nemen ons mee in die fase.

Esther Wisse en Brigitta Klooster - Waar gaat het goed in de samenwerking rondom Intieme Terreur?

Esther Wisse is kinder- en jeugdpsycholoog NIP, postmaster SKJ bij de Raad voor de Kinderbescherming. Brigitta Klooster is NVO orthopedagoog-generalist, postmaster SKJ bij de Raad voor de Kinderbescherming.

Esther Wisse en Brigitta Klooster vertellen dat intieme terreur steeds meer aandacht krijgt en dat het belangrijk is dat de Raad voor de Kinderbescherming hierin zijn rol pakt. Er bestaat veel spanning rondom het onderwerp, maar zij benadrukken de effectieve bijdragen van verschillende professionals in het waarborgen van veiligheid van kinderen en hun gezin.

Best practice bij de RvdK: hechting en trauma-bril

Binnen de Raad van de Kinderbescherming (hierna: de Raad) wordt gewerkt vanuit een zogeheten traumabril: steeds wordt gekeken naar de vraag wat een kind nodig heeft in deze situatie. De veiligheid van kinderen staat voorop en er wordt gewerkt vanuit een gehechtheid- en trauma- perspectief. Bij huiselijk geweld staat door stress en spanning de gehechtheidsrelatie onder druk. Dat beïnvloedt de mate waarin een kind kan vertrouwen op steun bij stress.

Kinderen zijn altijd slachtoffer van huiselijk geweld, ongeacht of zij direct fysiek worden mishandeld. Het risico op ontwikkeling van trauma bij kinderen is ook een zorg. Problemen bij kinderen zijn niet altijd direct zichtbaar of herleidbaar, zoals concentratieproblemen op school, nachtmerries of zelfs groeiproblemen. Goede screening op (gedrags)signalen van kinderen is daarom essentieel. Daarbij wordt gekeken naar het functioneren van het kind, maar ook naar gedrag dat juist ontbreekt.

Wat betekent dit in het (raads)werk?

Bij aanvang van een onderzoek vindt altijd een Multi Disciplinair Overleg plaats, met onder andere een gedragsdeskundige en een jurist. Rechters vragen de Raad vaak om in het onderzoeksrapport zo concreet mogelijk te zijn in de beschrijving van de dynamiek. In het Multi Disciplinair Overleg wordt daarom geprobeerd de dynamiek zo helder mogelijk te krijgen. Het helpt om af te stappen van het idee dat beide ouders ruzie met elkaar hebben en feitelijk te beschrijven wat er gebeurt, bijvoorbeeld: vader scheldt moeder uit en moeder rent de kamer uit. Achterhalen wie precies wat doet is soms lastig, maar signalen van kinderen kunnen hierin richting geven.

Esther Wisse en Brigitta Klooster halen een recent voorbeeld waarin uit een verweerschrift bleek dat de moeder geen eigen inkomen en geen eigen netwerk had. De betreffende rechter herkende de rode vlaggen en de gevraagde ondertoezichtstelling werd toegewezen.

Concrete informatie in het dossier is dus van groot belang. Doorvragen naar gedragingen en feiten, bijvoorbeeld via MASIC of VAF-PR is daarom belangrijk. NICHD is een methodisch interview dat kan worden ingezet bij vage onthullingen van een kind. Daarbij wordt zo open mogelijk bevraagd, zonder beïnvloeding. De informatie uit deze gesprekken kan aanleiding zijn om gespecialiseerde instanties te betrekken, zoals Sterk Huis of de Waag. MASIC wordt nog niet standaard ingezet maar steeds meer hulpverleners worden getraind in deze methode. Ook staat er [een hele mooie handreiking op de website van het Verwey-Jonker-Instituut voor de afweging of contact met de vader veilig en wenselijk is in de periode dat de moeder in de veilige opvang verblijft.](#)

Overstijgend: wat gaat er goed in de ketensamenwerking?

Vandaag wordt stilgestaan bij positieve praktijkvoorbeelden, zoals samenwerking met politie en hulpverleners bij het veiligstellen van de situatie van kinderen.

Wat gaat al goed:

- Zelfde kennisniveau over hechting en trauma gaat steeds beter. Rechters doen steeds vaker een beroep op de Raad voor Themabijeenkomsten.
- Routekaart strafbare Kimi (kindermishandeling)
- Snelle informatie-uitwisseling
- Gemeenschappelijke doelstellingen
- Positieve communicatie en afstemming van zorgplannen
- Efficiënte doorverwijzing en triage, screenen op hechting en trauma

Het is belangrijk dat de Raad concreet blijft nadenken over de logische gevolgen voor een kind en deze zo concreet mogelijk formuleert.

Aanbevelingen voor hulpverlening

Do's

Geweld uitvragen in individuele gesprekken

Slachtoffer(s) in veiligheid stellen

- Vrouwenopvang
- GIA

Weerbaarheid versterken

Traumaverwerking

Bescherming bieden

Don'ts

Relatietherapie

Systemische hulp gezamenlijk (denk ook aan inzet Uniform Hulpaanbod) mogelijk contra-indicatie bij:

- Geschiedenis ernstig geweld
- Antisociale persoonlijkheid
- Angst bij slachtoffers

Forensische hulpverlener pleger

Parallel ouderschap, met de nuance dat helder moet zijn welke rol beide ouders kunnen spelen in de opvoeding, of ze de veiligheid, ieder voor zich, van de kinderen kunnen waarborgen

Vandaag staan de do's centraal. De Raad kan de rechter adviseren, maar daarna ligt het vervolg niet meer in eigen hand. In de volgende twee inleidingen, van de jeugdbescherming en de behandelend psycholoog, wordt straks toegelicht hoe het daarna verder gaat in de keten.

Esther Wisse en Brigitta Klooster benadrukken dat de casussen die bij de Raad helder zijn verlopen, vaak de zaken zijn waarin al een aangifte was gedaan, waarin al een contactverbod was opgelegd en waarin de kinderen al goed in beeld waren. Een multidisciplinaire samenwerking helpt dus enorm.

Oproep tot actie

Het is wenselijk om regelmatig terug te kijken naar nieuwe actiepunten en te evalueren of deze daadwerkelijk worden uitgevoerd. Wat is nog mogelijk binnen de huidige ketensamenwerking? De ontwikkeling van de dader aanpak is iets waar we als maatschappij mee aan de slag kunnen en moeten. Daarnaast blijft het van belang om steeds vanuit hechting en trauma te kijken en bij gedragssignalen niet direct in diagnoses te denken, maar in termen hechting en trauma. En om te blijven beseffen dat een kind altijd slachtoffer is van huiselijk geweld.

Esther Wisse en Brigitta Klooster verzorgen maandelijks een themabijeenkomst voor raadsonderzoekers om de kennis op peil te houden.

Waar de Raad voor de Kinderbescherming adviseert en de dynamiek zorgvuldig in kaart brengt, ligt de uitvoering van maatregelen vervolgens bij de Jeugdbescherming. Danielle Schmidt laat zien wat dat in de praktijk betekent wanneer intieme terreur niet als zodanig wordt herkend en wat er nodig is om daarin bij te sturen.

Daniëlle Schmidt - Wat werkt binnen de jeugdbescherming?

Daniëlle Schmidt is jeugdbeschermer bij de Jeugdbescherming Rotterdam Rijnmond.

Daniëlle Schmidt neemt ons aan de hand van een casus mee wat er gebeurt in de volgende stap in de keten: de jeugdbescherming.

Stalking intieme terreur

Deze casus kwam bij de jeugdbescherming binnen als een vechtscheidingszaak. Moeder was gevlucht naar een vrouwenopvang vanwege huiselijk geweld waar dochter (8 jaar) ook getuige van was geweest. De opdracht vanuit de rechtbank was om te onderzoeken of er

niet toch sprake kon zijn van contact tussen vader en kind. De zaak had best lang op de wachtlijst gestaan bij Jeugdzorg, wat bij vader veel frustratie opleverde en waardoor hij heel dwingend werd aan de telefoon en zorgelijke uitspraken deed die op het randje waren.

Daniëlle Schmidt vertelt dat ze ervan uitging dat de boosheid van vader kwam door het lange wachten, maar de moeder kwam met steeds meer verhalen over stalking en bijvoorbeeld een bekraste auto. Ondertussen werd de zaak nog steeds behandeld als vechtscheiding, waarbij iedere week een foto van het kind met een update naar de vader moest worden gestuurd. Toen het kind met een pup op de foto stond, belde vader de dierenbescherming. Het ging van kwaad tot erger. Tijdens een gesprek tussen Jeugdbescherming en de vader ontstonden er voor het eerst serieuze doodsbedreigingen richting de moeder en op dat moment is direct de politie gebeld.

Vader werd steeds agressiever, ook richting Daniëlle Schmidt als jeugdbeschermer begon hij uitspraken te doen over dat hij wist in welke auto ze reed. Daar is toen aangifte tegen gedaan. Uiteindelijk is vader veroordeeld voor stalking van moeder en heeft hij een contactverbod opgelegd gekregen voor de hele gemeente en mag hij op social media ook geen foto's van zijn kind meer plaatsen.

Wat heeft gewerkt?

Jeugdbescherming heeft contact gelegd met Filomena, waar de casus anoniem is besproken. Filomena in Rotterdam heeft goede kennis en expertise en ingewikkelde dynamiek rondom stalking en dwingende controle en die konden zien dat hier sprake was van intieme terreur en stalking. Dit is de Jeugdbescherming toen ook gaan uitstralen naar de rechtbank, dat er geen sprake was van een normale vechtscheidingszaak maar van intieme terreur. Daardoor kon er vanuit de jeugdbescherming tijdens de basis teamoverleggen duidelijk beleid worden opgesteld waarin rust voor het kind voorop stond, wat zou betekenen dat er geen omgang meer zou komen.

Ook Jeugdzorg doet aan multidisciplinaire overleggen, het fijne hieraan is dat de lijntjes kort zijn. Als de politie informatie had kon dat gelijk met elkaar gedeeld worden en alle informatie kwam direct bij de OVJ terecht. Ook kon iedereen door het multidisciplinair overleg worden gewaarschuwd voor het gedrag van de vader, die ook tegen hulpverleners flink te keer ging of stalkingsgedrag vertoonde.

Het is belangrijk om te luisteren naar wat moeder te vertellen heeft en haar ook aan te moedigen om aangifte te doen. Zij was het vertrouwen in justitie al verloren maar uiteindelijk hebben alle meldingen bij elkaar toch geleid tot een veroordeling. Ook heeft zij aangegeven dat ze het heel fijn had gevonden dat de Jeugdbescherming een buffer was voor haar waarbij de jeugdbeschermer de klap opving.

De casus van Daniëlle Schmidt laat zien hoe belangrijk herkenning en samenwerking zijn om veiligheid te creëren. Maar wat gebeurt er daarna met de doorwerking van het geweld bij slachtoffers en kinderen? Vanuit behandelperspectief gaat Marscha Mansvelt hier verder op in.

Marscha Mansvelt - Wat helpt herstel en veiligheid na huiselijk geweld? Vanuit behandelperspectief

Marscha Mansvelt is klinisch psycholoog en psychotherapeut en werkt bij psychotherapiepraktijk Sterk Samen. Ook doet ze behandelingen in samenwerking met de Vrouwenopvang en GIA-team in Zeeland en is ze trainer bij de Drakentemmers en de Jeugdzorg academie.

Met Marscha Mansvelt zijn we aangekomen bij het laatste stukje in de keten: de doorwerking van het geweld in het leven van een slachtoffer en wat daar voor hulp bij nodig is.

Context behandeling

Onveiligheid stopt niet bij scheiding of aangifte. Contact tussen de ouders via de kinderen blijft een risicofactor en dwang en controle gaan vaak door. Marscha Mansvelt ziet heel veel getraumatiseerde mensen en probeert juist vroeg in de opvangsituatie hulp te bieden. Mensen die getraumatiseerd zijn kunnen niet altijd een coherent verhaal vertellen en soms keren ze terug naar de partner. Dat zijn allemaal lastige dingen voor hulpverleners om mee om te gaan. Het is belangrijk om te zien dat dat geen onbetrouwbaarheid of onwil is maar inconsistentie of vermijding een gevolg van het trauma kunnen zijn. Veel mensen vinden het lastig om het leven op te pakken na huiselijk geweld.

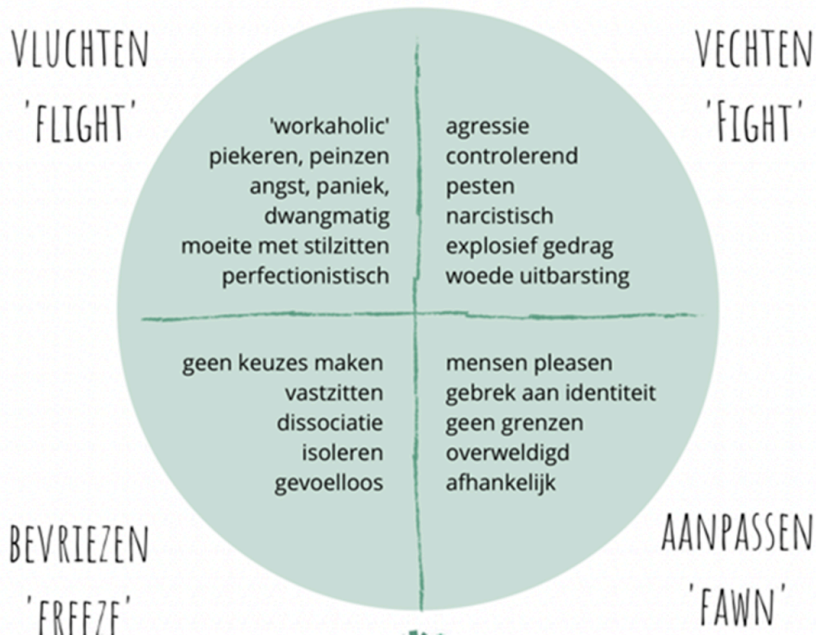
Loyaliteitsconflict bij kinderen is groot. Kinderen zijn geneigd om beide ouders te beschermen. Als kinderen graag naar een ouder toe willen betekent dat niet automatisch dat er niks aan de hand is. Bepaalde systeemprocessen kunnen onbedoeld hertraumatiserend werken.

Trauma

Trauma kan een gevolg zijn van huiselijk geweld. Trauma is dan als een wond die beïnvloedt hoe je in het leven staat. Maar trauma kan ook een oorzaak zijn van huiselijk geweld, een voorbeeld hiervan is intergenerationele overdracht. Als een kind een hechtingsstoornis op heeft gelopen en niet goed heeft geleerd wat veiligheid is, kan diegene dat later ook niet goed aan eigen kinderen doorgeven. Wat je meekrijgt hoe je met emoties en kwetsbaarheden omgaat, kan ook bepalend zijn hoe je dat later doet. Iemand kan bijvoorbeeld geleerd hebben agressie te gebruiken als je boos bent. Daarnaast kan trauma emotieregulatieproblemen geven. Marscha Mansvelt ziet veel dezelfde problemen met het reguleren van emoties bij de kinderen van ouders die ze behandelt.

Stressreacties

Stressreacties verklaren waarom er niet uit een situatie wordt gestapt.

Aanpassingsrespons past bij een stressreactie bijvoorbeeld als er sprake is van dwingende controle, waarbij mensen hun hele identiteit verliezen.

Mensen willen vaak alleen maar een normaal leven en onderdeel zijn van de maatschappij. Maar dat is heel ingewikkeld als er steeds triggers zijn waardoor je in de overweldiging kan schieten.

Daardoor leven mensen vaak opgesplitst na een traumatische ervaring: in een traumadeel, een overlevingsdeel en een gezond deel.

Het traumadeel is het deel dat de herinneringen vasthoudt die verband houden met de traumatische gebeurtenis.

Het overlevingsdeel is het deel dat overlevingsstrategieën heeft ontwikkeld om de gebeurtenis te overleven, bijvoorbeeld jezelf aanpassen, maar ook zaken als middelengebruik, zelfverwonding of dissociatie. Dit soort gedrag wordt aangeleerd om het gevaar te verminderen of escalatie te voorkomen, kinderen doen dat ook. Maar ook om überhaupt emotioneel overeind te kunnen blijven of de relatie hanteerbaar te houden. Het overlevingsdeel is heel effectief om in die onveilige situatie te overleven maar maakt het heel moeilijk om in een veilige situatie door te kunnen gaan en dat wordt heel vaak verkeerd begrepen. Mensen worden dan gezien als onbetrouwbaar. Vermijden van moeilijke situaties wordt gezien als onwil. Maar dit zijn juist tekenen dat iemand zich nog steeds onveilig voelt.

Het gezonde deel is het deel dat vooruit wil en wil genezen.

Voorbeelden overlevingsmechanismen

- Aanpassen en pleasen (conflictvermijding als veiligheidsstrategie)
- Minimaliseren of bagatelliseren (beschermen tegen overweldiging)
- Hyperaltheid (gevaar vroeg signaleren en controle houden)

- Dissociatie (zelfbescherming van het brein)
- Contact houden met de pleger/ ambivalentie (veiligheid bewaken).

Soms kiezen vrouwen toch weer voor om de veiligheid op te zoeken in de onveiligheid om grip en regie op hun leven te hebben en als middel om de spanning te hanteren. Het is belangrijk om deze vrouwen te helpen en ze te begeleiden in het afhouden van contact. Helpend hierbij is vooral te kijken naar de functie van het gedrag.

Impact van schokkende gebeurtenissen

De impact van trauma is enorm. Het is heel moeilijk voor slachtoffers om taal te hebben voor wat er is gebeurd en als gevaar continu de aandacht vraagt is er heel weinig energie/hersencapaciteit over om dingen goed te organiseren in je leven.

Wat hebben slachtoffers (volwassenen en kinderen) nodig om zich weer veilig te voelen binnen onze systemen?

Veiligheid is de basis, dan pas kunnen mensen mentaal de volgende stappen nemen. Emotionele en fysieke veiligheid moet daarom de basis zijn van alle interventies. Mensen leren te overleven in onveilige situaties (kinderen geven zichzelf de schuld), dat ineens alles zo verandert is enorm bedreigend. Daarom hebben slachtoffers voorspelbaarheid en duidelijkheid nodig in de stappen die genomen worden met een samenhangend verhaal vanuit het netwerk van hulpverlening.

Erkenning is al meerdere keren genoemd door de eerdere sprekers; het is heel belangrijk dat slachtoffers serieus genomen worden. Slachtoffers kunnen hulpverleners soms ook goed voorlichten wanneer een situatie onveilig wordt, ze hebben er zelf immers heel lang ingezet en hebben geleerd de signalen te herkennen. Vaak werkt het daarom goed om met slachtoffers samen te werken. Daarnaast zijn regie en keuzevrijheid belangrijk, trauma gaat ook heel erg over machteloosheid. En een tempo dat past bij herstel.

Wat helpt kinderen

Het helpt om met kinderen te werken aan woorden voor wat ze meemaken. Zo kan er een verhaal worden gemaakt samen met beide ouders over wat ze gaan doen om te voorkomen dat het nog een keer gebeurt en waarin er ook toestemming is om loyaal te zijn aan beide ouders (als overlevingsstrategie soms). Het is ook belangrijk dat er verantwoordelijkheid wordt genomen voor het geweld en tegen het kind wordt gezegd: het is niet jouw schuld. Uiteraard helpen stabiliteit en voorspelbare volwassen kinderen ook.

Wat werkt?

- Duidelijke begrenzing en monitoring:

Het werkt als agressie een normaal bespreekbaar onderwerp wordt, zodat mensen vroeg en laagdrempelig in vrijwillig kader hulp krijgen. Daarnaast helpt begrenzing in het onveilige gedrag → duidelijk en concreet het gedrag benoemen.

Verplicht kader is super helpend met een toezichthouder (bijvoorbeeld gezinsvoogd) met een hele duidelijke omschrijving van het schadelijke gedrag.

- Samenwerking tussen hulpverlening en justitie:

Rapporteren over het effect op de kinderen van geweld, strak monitoren op waar gaat het over.

- Focus op machtsdynamiek in plaats van op stijgende emoties:

Bij dwingende controle gaat het niet over onmacht of emoties maar het gaat echt over macht en controle willen uitoefenen op iemand anders, daar moet het over gaan en dat moet benoemd worden.

- Traumasensitief werken is altijd goed.

Hoe behandeling bijdraagt aan veiligheid - traumabehandeling binnen model gefaseerde netwerkzorg

In fase 1 (veiligheid) kunnen traumagerelateerde problemen als herbeleving, vermijding en/of extreem stressgedrag het bereiken van directe veiligheid in de weg staan.

In fase 2 (risicogestuurd) kunnen trauma's het onderliggende probleem zijn van de onveiligheid en daarmee het geweld in stand houden, verergeren, waarmee de aanpak van deze risicofactoren de kans op terugval doet afnemen.

In fase 3 (herstelgericht) kunnen trauma's langdurig invloed hebben op het eigen welzijn, (opvoed)relaties en maatschappelijk functioneren, wat herstel, participatie en toekomstperspectief belemmert. Regelmatig in combinatie met persoonlijkheidsproblematiek.

Traumasensitief handelen is geen extra stap, het is veiligheid bieden

Marscha Mansvelt moedigt iedereen aan om zich te verdiepen in de persoon die tegenover je zit. Kan bepaald gedrag te maken hebben met de ervaring die iemand heeft? In het voortraject kan er al heel veel worden gedaan aan het erkennen van wat er is gebeurd. Traumasensitief handelen is geen extra stap, het is veiligheid bieden.

Paneldiscussie

Ariane Hendriks (VVR) opent het panelgesprek met de observatie dat in de bijdragen van de sprekers duidelijk hoorbaar was waar zij op elkaar aansluiten en waar de versterking in de samenwerking in de keten zit. Ook werd duidelijk dat wanneer er al een aangifte of contactverbod in het dossier aanwezig is, dit richting geeft aan het verdere handelen in de keten. Andersom geldt ook dat een goed onderbouwd advies van de Raad voor de Kinderbescherming kan helpen om een zaak in de juiste context te plaatsen, bijvoorbeeld door deze niet als vechtscheiding maar als intieme terreur te duiden.

Uit het publiek komt een vraag over hoogfunctionerend co-dependend gedrag bij slachtoffers van intieme terreur. Slachtoffers kunnen zelf ook vormen van controle toepassen om grip te krijgen op de onveiligheid. Dat kan ertoe leiden dat zij niet altijd als "klassiek" slachtoffer overkomen.

Marscha Mansvelt (psycholoog) reageert dat dit gedrag vaak voortkomt uit angst en een behoefte aan controle om te kunnen overleven. Juist daarom is het belangrijk om daarover in gesprek te gaan: "Ik zie dat je dit doet, kun je mij vertellen waarom dat voor jou nodig is?".

De Raad voor de Kinderbescherming herkent dit fenomeen ook uit raadsonderzoeken. Vanuit de zaal wordt aangevuld dat een slachtoffer onderdeel wordt van het systeem en probeert het binnen die context zo veilig mogelijk te houden.

Een slachtofferadvocaat uit het publiek stelt een vraag over de intransparantie van de multidisciplinaire overleggen. Marscha Mansvelt benadrukte eerder het belang van regie, duidelijkheid en transparantie voor het slachtoffer, maar in de praktijk ervaren slachtoffers vaak dat overleggen niet transparant zijn. Soms wordt een slachtoffer gebeld door Slachtofferhulp Nederland door iemand die zij nooit eerder heeft gesproken. De vraag is hoe beter kan worden geborgd dat het slachtoffer daadwerkelijk een stem heeft in een overleg dat over haar leven gaat.

Berte van Heemst (officier van justitie) geeft aan dat dit vanuit strafrechtelijk perspectief ingewikkeld kan zijn. Een slachtoffer moet in het strafproces neutraliteit behouden, omdat zij mogelijk nog als getuige wordt gehoord. Casusregie is hierin volgens haar essentieel. Zij noemt Filomena als voorbeeld van een organisatie die hierin een verbindende rol kan spelen door wensen van het slachtoffer over te brengen en terug te koppelen.

Daniëlle Schmidt (jeugdbeschermer) vult aan dat zij in haar casus de moeder steeds heeft geïnformeerd wanneer er een overleg plaatsvond. Hoewel zij niet alle informatie met haar kon delen, kon zij wel uitleg geven over het proces en erkenning bieden voor het gevoel van onmacht dat dat soms opriep.

Marscha Mansvelt (psycholoog) merkt op dat het ook waardevol kan zijn om overleggen te organiseren waarbij, indien passend en veilig, ruimte is voor aansluiting van zowel slachtoffer als pleger.

De slachtofferadvocaat uit het publiek deelt een voorbeeld waarbij een slachtoffer de eerste tien minuten van een overleg kon inbellen om haar perspectief te delen, waarna de professionals verder spraken.

De Raad voor de Kinderbescherming benadrukt dat dit sterk samenhangt met traumasensitief werken: gedurende het onderzoek veel contact houden, zodat iemand het gevoel heeft in verbinding te staan met degene die over haar situatie adviseert.

Een familierechtadvocaat uit het publiek vraagt waarom deze intensieve samenwerking niet landelijk wordt uitgerold. Het lijkt erop dat de korte lijnen in Rotterdam betere resultaten opleveren. Landelijke verschillen maken het echter lastig om cliënten uit te leggen wat ze kunnen verwachten.

Marscha Mansvelt (psycholoog) benadrukt dat vertrouwen in de keten cruciaal is. Professionals moeten erop kunnen vertrouwen dat er daadwerkelijk wordt opgevolgd en, waar nodig, vervolging plaatsvindt.

Ariane Hendriks (VVR) concludeert dat de sprekers van vandaag vaak de grenzen opzoeken van wat mogelijk is binnen hun eigen vakgebied. Kennis verspreiden binnen de eigen

organisatie is volgens haar cruciaal. Dat vraagt professionele moed, maar ook steun vanuit de organisatie.

Een jeugdhulpverlener uit het publiek vraagt wat zij kan doen om deze manier van werken breder te laten landen.

De Raad voor de Kinderbescherming adviseert om elkaar actief op te zoeken en een netwerk van betrokken professionals om je heen te verzamelen. Begin met kennisdeling, zodat het kennisniveau gelijk wordt getrokken.

Berte van Heemst (officier van justitie) vertelt dat in Rotterdam langdurig is geïnvesteerd in samenwerking, onder meer via gemeentelijke financiering van wisselstages. Professionals kunnen zo een dag meelopen bij een andere organisatie. Daardoor leer je elkaar persoonlijk kennen. Zij geeft aan dat zij bijvoorbeeld precies weet wie er bij het Zorg- en Veiligheidshuis werkt. Het begint volgens haar met kennis van je eigen netwerk: waar zitten kennislacunes en wie beschikt juist over veel expertise?

Marscha Mansvelt (psycholoog) noemt als voorbeeld Drakentemmers (online expertise platform), waar training wordt geboden en oa nu lokale teams zijn versterkt door middel van leertrajecten.

Een vraag uit het publiek richt zich op het werken met getraumatiseerde kinderen. Marscha Mansvelt sprak over het belang van woorden geven aan wat kinderen meemaken. Hoe verhoudt zich dat tot situaties waarin het geweldsprofiel nog niet helder is of waarin intieme terreur (nog) niet is bewezen?

Marscha Mansvelt (psycholoog) erkent dat dit zoeken is. Idealiter is er een verhaal waar beide ouders achter kunnen staan, maar dat is ingewikkeld bij dwingende controle. Veiligheid van het kind moet leidend zijn.

Prof. Corine de Ruiter reageert vanuit de zaal. Zij vertelt dat in 2016 is gestart met het gericht kindinterview bij Veilig Thuis, juist omdat veel meldingen als vechtscheiding werden geduid. Door op een feiten gerichte manier met kinderen te spreken, kan beter zicht worden gekregen op wat er daadwerkelijk gebeurt. Zij merkt op dat veel professionals in deze sector zijn opgeleid als hulpverlener en niet als forensisch onderzoeker. Dat besef moet volgens haar sterker doordringen. Methodes als “Words and Pictures” zijn volgens haar niet geschikt om feiten te achterhalen wanneer het gaat om ernstig geweld.

De Raad geeft aan het hiermee eens te zijn en dat inmiddels op iedere locatie iemand is getraind in het gericht kindinterview.

Prof. Corine de Ruiter plaatst daarnaast een kritische kanttekening bij het uitgangspunt dat een kind loyaal moet kunnen zijn aan beide ouders en geeft aan dat zij ook kinderen spreekt die expliciet geen contact meer willen met een ouder. Professionals moeten waken voor het idee dat contact altijd wenselijk zou zijn.

Ariane Hendriks (VVR) vult aan dat bij intieme terreur ouderverstoting juist een gevolg kan zijn van het geweldspatroon. Het vraagt om een op feiten gerichte blik, zorgvuldig onderzoek

en het toetsen of het gedrag van het kind past bij de vastgestelde feiten. Ook hier zijn samenwerking en kennis van het onderwerp en bijhorende dynamieken doorslaggevend.

Op de vraag uit het publiek waar een kind zelf terecht kan, noemt de Raad de kindbehartiger als waardevol, juist vanwege de complexe emoties die bij kinderen kunnen spelen.

Marscha Mansvelt (psycholoog) benadrukt dat het essentieel is dat er ergens een plek is waar echt wordt doorgevraagd, met een open blik en kennis van de onderliggende patronen.

Daniëlle Schmidt (jeugdbeschermer) geeft aan dat zij het belangrijk vond om er voor het kind te zijn, te luisteren en er letterlijk voor te gaan zitten: "Ik ben er voor je. Waar wil je het over hebben?"

Marscha Mansvelt (psycholoog) noemt het MDCK als voorbeeld van een mooie samenwerking, waarbij een kind slechts één keer zijn verhaal hoefde te doen.

Uit het publiek komt een vraag over of het vooral mis gaat in het vrijwillig kader.

Berte van Heemst (officier van justitie) noemt pleger-supportgroepen als helpend, al moet een pleger daarvoor wel zelf de eerste stap zetten.

Marscha Mansvelt (psycholoog) wijst op de inzet van ervaringsdeskundigen, bijvoorbeeld bij Veilig Thuis. Ook zonder strafrechtelijke dwang kan via een gezinsvoogd worden geprobeerd beweging te creëren.

Een huisarts uit het publiek vraagt wat zij concreet kan doen.

Berthe van Heemst (officier van justitie) benadrukt het belang van signalen vastleggen. Goede verslaggeving in het medisch dossier kan later van doorslaggevend belang zijn. Daarnaast adviseert zij om open vragen te stellen, bijvoorbeeld: "Wat zou er gebeuren als...?" en, indien mogelijk, aparte consulten te plannen zonder partner erbij. Ook wijst zij op het risico van meeluisterende telefoons.

Op de vraag uit het publiek of wordt gewerkt met interculturele mediators, antwoordt de Raad van de Kinderbescherming dat het Landelijk Expertise Centrum kan worden ingeschakeld. Daarnaast wordt Saeda genoemd als organisatie voor interculturele jeugdhulpverlening.

Marscha Mansvelt (psycholoog) geeft aan dat zij in Brabant werkte met maatschappelijk werkers uit verschillende culturele achtergronden.

Tot slot wordt gevraagd of een civiele procedure een strafrechtelijk proces kan vertragen.

Berte van Heemst (officier van justitie) geeft aan dat zij juist veel samenwerkt wanneer er parallel een civiele procedure loopt. In haar ervaring hoeft het elkaar niet te belemmeren, mits er goed wordt afgestemd.

Ariane Hendriks sluit de expertmeeting af. In de bijdragen van alle sprekers en in de paneldiscussie komt steeds terug dat de veiligheid van slachtoffers van huiselijk geweld vraagt om samenwerking, oog voor de dynamiek van intieme terreur en erkenning van trauma. Het is heel mooi om te zien vandaag dat deze elementen in Rotterdam al in de praktijk worden gebracht.

Colofon

Verslag: Zaza van de Koppel

Uitgave: Vereniging voor Vrouw en Recht Clara Wichmann Leiden, maart 2026

© Vereniging voor Vrouw en Recht Clara Wichmann

© Sprekers

Met bronvermelding mag de tekst worden overgenomen ISBN: 978-90-79931-22-4

NUR: 745